

Kaisa Kovalainen

2. palkinto proosasarja

Soittajan poika

Poika näyttää kaukaa katsoen mustalta mytyltä. Sojottava tumma tukka on osittain silmillä ja takaraivoon on hiertynyt öinen takku. Hän kyyhöttää Asemabaarin pianon takana huomaamattomana mutta valppaana ja kiiluvasilmäisenä kuin gepardi, ja voi nähdä, kuinka koko nuori vartalo resonoi sävelten määrätietoisien, kepeän juoksun soidessa pianon sydämessä. Tarjoilija oli nähnyt, kuinka poika ilmestyi oviaukkoon kuuntelemaan. Pian tämä alkoi laahautua hitaasti peremmälle, livahti vessaan ja sieltä tultuaan hiipi vaivihkaa pianon taakse ja käpertyi selin taustarimoja vasten. Soittajalla oli tapana käydä baarissa silloin tällöin kahvilla ja istua toisinaan nurkkauksessa vinottain seisovan pianon ääreen.

Tänä aamuna soitossa on jotakin poikkeuksellista; syvää ja korkeaa, täyttä, kirkkainta pistettä ja elämän äärtä lähestyvää.

– Kenelle soitat? Tarjoilija on palannut keräämään astioita oltuaan hetken pysähdyksissä ja musiikin mykistämänä. Pehmeät vasarat ovat takoneet kaiken järjestykseen ja tilan avarammaksi, täyttäneet astianpesukoneen ja croissantit sekä marssittaneet sisään pyrkineet hiekanmuruset hyvässä järjestyksessä niille teille, mistä olivat tulleetkin.

– Pojalleni. Soittajan ylävartalo pyörii vienosti ja hartiat keinahtelevat sormenpäiden jatkeina kuin lempeillä aalloilla loikova venho. Tarjoilijan silmät käväisevät kysyvästi takkutukassa, joka on kasvaimen lailla kiinni pianossa. Soittaja nostaa leukaansa kuin nähdäkseen pianon taakse. Omalle pojalleni, hän tarkentaa keveästi, uskollisena sävelten huolettomalle kululle, syysaamun terhakkaalle kipsuttelulle. Tarjoilija istuu vielä toviksi tuolille, kun soitannon suvanne löytää kapean uoman, mistä se yltyy vuolaaksi, väkeväksi virraksi, jonka kuohut ovat serpentiiniä ja pärskeissä kimmeltävät spektrit. Soittaja sallii leukansa keinahtaa kerran syvemmillä; thank you, audience!

– Nyt asioita hoitamaan, soittaja huikkaa hymysuin harppoessaan ovea kohti.

– Kiitos tästä, taiteilija! Tarjoilija heilauttaa hyvästiksi ja siirtää katseensa ovelle, missä lähtijä tulee valon haukkaamaksi. Kun tarjoilija seuraavan kerran vilkaisee pianoa, poika on kadonnut.

Kahden viikon kuluttua poika kävelee hilseilevä viulukotelo kädessään asemahallin poikki, etsii oikean laiturin ja istuu syysateen kiillottamaan bussiin. Nyt hän menisi! Vihdoin. Lastenlippu nyhrääntyy nyrkissä lukukelvottomaksi hitumöykyksi, kun poika pälyilee ikkunasta sateen

halkomia kalvakoita kasvojaan. Ikkunan vesipisarat uivat pieninä sammakonpoikasina sinnikkäästi menosuuntaa vastaan, löytävät joskus toisensa ja rävähtävät isommaksi pisaraksi vapautuen hetkeksi lepäämään etsittyyn syliin.

Vanha paritalo on rinteessä. Tuulessa ja sateessa, pihalla lehdettömänä möyryävän vaahteran alla se näyttää riutuneelta navetalta. Portaiden edustan kostea lehtimeri yltää poikaa puoleen sääreen. Sydän jyskyttää kiivaammin, kun sormi painaa äänetöntä ovikelloa. Rikki se oli viimeksikin, poika muistaa. Asuukohan isä enää täällä? Kurkkuun tulvahtaa veren maku ja ohuissa sormissa värisee kalsea hiki. Poika koputtaa oven kalpeanharmaaseen ikkunaan. Ihan kuin sisältä hohkaisi sittenkin vaimea kajo! Joku oli tulossa! Verannan ovi päästää valokiilan livahtamaan pihalle. Maija!

– Niin? Maijan runsas hahmo nojautuu taaksepäin kuin estellen uteliasta valolaumaa karkaamasta.

– Onks Eikka? Pojasta tuntuu kuin hän sylkisi suustaan kylmää puuroa.

Maija pyyhkäisee tukkaansa hionneelta otsaltaan. Sillä on sama isokukkainen paita kuin ennenkin. Naapurin Maija; muhkupannaria ja ronskisti lätkäistystä hilloa, alakerran kautta pääsi Maijan puolelle!

– Ei oo Eikka. Eikä enää tuu. Jäi pari viikkoo sitten auton alle. Just oon täällä siivoomassa.

– Okei, poika nielaisee. Kylmä puurolasti kielellä vaimentaa äänen kuulumattomiin.

Vatsanpohja tavoittelee kurkkua, kun poika kääntyy alas luoduin katsein takaisin portaisiin, joilla vaahteranlehdet makaavat levällään alakuloisina, taivaalle antautuneina.

– Martti!

Poika pysähtyy syttyessään sirisevän katuvalon alle. Hän puristaa viulukoteloa rintaansa vasten ettei halkeaisi. Hetkessä Maija harppaa vierelle koko painollaan kumisaapas lätkäkköön läiskähtäen.

– Enhän mä tunnistanut! Ennen olit niin pieni ja vaalee. Ja pyöree! Nyt ootkin noin laiha ja tumma! Tulehan, senkin pyryharakka! Maija kaappaa pojan upottavaan kainaloonsa.

Poika istuu pyöreän keittiönpöydän ääressä ja ryystää varovasti täydestä mehulasista. Paljas hehkulamppu ripustaa Maijan kasvoille totiset varjot. Vanhan permanentin latvoissa on vielä hieman ruskeaa, muuten Maijan pää on harmaa naavasuttura.

– Viimeiset pari vuotta isälläs meni hyvin. Ei juopotellut eikä vetänyt muutakaan. Sävelsikin paremmin kuin koskaan. Sydäntä lämmitti, kun kuuli, kuinka se taas nautti elämästä ja kuinka sen mieli pulppusi säveliksi. Kuin kevät puro! Soitto kuului usein aamuun asti! Ja rakkaudenkin se taisi äskettäin löytää, Maija valottaa ja näkee pojan hörppäävään mukistaan hätäisesti posket punehtuen.

Maija vakavoituu äkkiä, katsoo tarkasti väsyneiden luomiensa alta ja nojautuu taaksepäin:

- Säkin olet jo melkein aikamies. Paljonko sä nyt ootkaan?
- Ykstoista. Alkukevällä kakstoista.
- Isäs murtui, kun äitis vei sut Lontooseen. Se ikävöi sua kovasti! Suunnitteli, että haluaisi

vihdoin tunnustaa isyytensä. Vaikka eihän se saanut aikaiseksi selvittää asioita, sellainen täysipäiväinen haahuilija kun oli. Päihteittäkin yks hattarapää. Synttärkortinkin se osti, mutta unohti postittaa ja pian olikin jo seuraava ja sitä seuraava vuosi.

Pojan kieli on kankea, jähmettynyt. Päässä tuntuu raksutusta ja sisäinen tärinä hengästyttää kuin olisi juossut täysillä kuusimetsän halki. Isä oli sittenkin muistanut!

Maijan katse kiinnittyy viulukoteloon.

- Eikka oli niin herkkä, Maija huokaa katsoen pojan yli otsa rypistyneenä. Elämä on arvoitus. Pojan päässä raksutus tihenee, mutta koodi ei aukea. Sanoja ei tule.
- Mitä sulla on siellä?
- Ei kun mä aattelin, että oisko Eikka halunnu tän takas kun tää jäi silloin vahingossa mulle...
- Lapskulta!

Poika muistaa hyvin kuuden vuoden taakse. Silloin hän oli isän luona viimeksi. Valo sojotti äidin siluetin ääristä kuin avautuva lasersädekimppu. Niin kuin Pokemónissa.

– Mitä helvettiä sinä puhut? Ulkomaille! Pysyvästi? isä toisti äidin sanoja ja hänen aiemmin avoimena vislaillut äänensä kiristyi kuin nahkanyöri.

- Reippaasti nyt, Martti!

Isän hintelän hahmon pää retkahti taaksepäin ja hiukset tulvahtivat olkapäille, kun hän loi lasinohuen katseensa katonrajaan kuin vastausta etsien. Paksun froteekylpytakin avoinna oleva vyö heilui molemmin puolin reisiä, kun isä syvän huokauksen aikana otti muutaman laahustavan askeleen eteisen lerpahaneella räsymatolla. Poika istui lattialla äidin korkeakorkoisten sandaalien juuressa ja ähräsi kengännauhojaan. Kumpaakaan ei uskaltanut katsoa. Ei tullut hyvä rusetti, pitää tehdä uusi! Isä kääntyi hitaasti kohti äitiä, oikaisi ryhtiään ja lausui ylpeästi, lähes arvokkaasti:

– Ensin teet pojan ihan omin nokkinesi, sitten juurrutat minut puolipakolla isäksi ja nyt kun... Ääni murtui kuin kaidan vuoristopolun reuna harha-askeleen alla. Isä kumartui rauhallisesti nostamaan pojan vieressä olevan viulukotelon. Hän avasi sen ja otti pienen neljäsosaviulun käteensä roikkumaan. Aiemmin isä oli sivellyt viulua hellästi ja sanonut sen olevan tyttö kanjonilta, hento iltatuulen laulaja. Pojan pää painui vaistomaisesti syvemmälle polvien väliin. Nauhat! Helpomman kaavan mukaan: molempiin naruihin samankokoiset lenkit, sitten solmu...

Äkkiä isän silmät kääntyivät kaatuneiksi kuunsirpeiksi, kiristynvä leuka veti suupieliä alas kuin purjetta myrskysäällä ja hän henkäisi lyhyesti, hiljaa. Samassa isä sivalsi viulun äidin kasvojen ohi ja kanjonin tyttö murskautui naulakkoon. Äiti repi pojan ylös lattialta. Tämä tarrasi avonaisena haukkovaan viulukoteloon vaistonvaraisesti ja kompuroi sitten äidin päättäväisen, rytmikkään selän ja hiekkaan uppoavien korkojen perässä autoon.

– Nyt voidaan unohtaa koko tyyppi! äiti tuiskahti käynnistäessään auton. Poika näki takaikkunasta, kuinka Maija käveli pihan poikki ja heilautti kummastuneena kättään.

Atlantin yllä poika väritti taivasta vimmatusti. Värityskuvassa oli lentokone ja iloinen pilotti. Vielä, vielä vähän. Vieläkin vähän. Valmis!

– Miten kirjoitetaan isälle?

Tuuli on tyyntynyt ja sade rauhoittunut täyteläiseksi tihkuntapaiseksi, kun poika ja Maija seisovat eteisessä. Pihapuu helmeilee tummenneessa syysillassa hartaana ja hiljentyneenä.

– Tule toistekin moikkaamaan! Käydään siellä muistolehdoissa. Täällä mä olen melkein kaikki päivät. En taida tätä puolta enää vuokralle laittaakaan, ei tähän ketään isäs kaltaista saa...

– Okei, poika henkäisee ohuesti, särähtäen. Hän nuuhkaisee eteisessä roikkuvaa isän kylpytakkia. Siinä on pinttynyt tupakan ja märän koiran haju. Sisuskaluissa kihelmöi kuin merisuolakiteitä varisisi raapiutuneelle iholle ja valtava, läikkyvä haikeus on pusertua ulos silmäkulmasta. Polte rutistaa silmät myttyrälle.

– Odotas vielä!

Maija pyörähtää sisään ja avaa papereita pursuvan komeron. Palatessaan hän rullaa muutaman nuottivihkon ja erikokoisia irtopapereita tötterölle ja sulloo sen viulukoteloon. Maija räpyttää kiilteleviä silmiään muutaman kerran, mutta kokoaa katseeseensa liittolaisuuden painon.

Permanentin latvat tärähtävät, kun Maija nyökkää.

– Jatka tästä.

Asemahallista kuuluu puheensorinan, kenkien, avautuvien ja sulkeutuvien ovien eloisa taustakaiku. Baarin puolella lusikka kilahtaa hämmentäessään kahvia, kuppi kolahtaa lautaselle ja sanomalehden sivu rapisee kääntyessään. Välillä tuolit siirtyvät paikoiltaan, ihmiset tulevat ja menevät.

Odottaminen on alati läsnä. Tarjoilija on vaipunut tavalliseen arkeensa. Tätä samaa, hän huomaa ajattelevansa työstään, jota on rakastanut. Ikkunatkin ovat pesemättä, hän manaa. Siitepölytahrojen varjot ovat jähmettyneet jännittyneinä paikoilleen lattialle ja seinille langenneille valosuunnikkaille. Kunnes pianon ääreen istuu hoikka tumma nuorukainen, asettaa sormensa koskettimille ja aloittaa.